

Zəngəzur dəhlizi: Geosiyasi maraqların toqquşduğu arena

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının videokonfrans formatında qeyri-formal Zirvə görüşündəki çıxışı zamanı əzəli torpağımız olan Zəngəzurun beynəlxalq ticarəti əhəmiyyətindən və onun Türk dünyası üçün vacibliyindən də söz açıb.

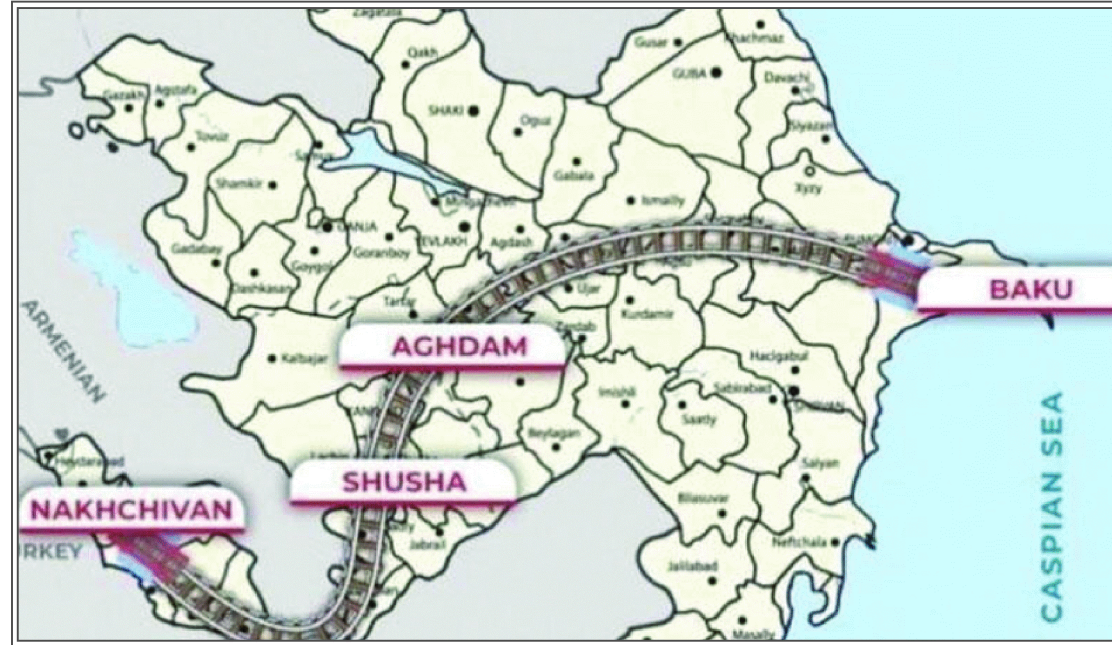
"Bu gün biz artıq Zəngəzur dəhlizi üzərində çox fəal çalışırıq. Naxçıvanda keçirilmiş Zirvə görüşündə mən demişdim ki, vaxtı ilə Zəngəzuru Azərbaycandan alıb Ermənistanla birləşdirmək türk dünyasının coğrafi parçalanması idi. Çünki əgər xəritəyə baxsaq, görürük ki, sanki bizim bədənimizə xəncər saplanmışdır, türk dünyası parçalanmışdır."

Qədim Azərbaycan torpağı olan Zəngəzur indiki türk dünyasının birləşməsi rolunu oynayacaq. Çünki Zəngəzurdan keçən nəqliyyat, kommunikasiya, infrastruktur layihələri bütün türk dünyasını birləşdirəcək, eyni zamanda digər ölkələr üçün əlavə imkanlar yaradacaq, o cümlədən Ermənistan üçün. Ermənistanın hazırda onun müttəfiqi olan Rusiya ilə dəniz yolu əlaqəsi yoxdur. Bu dəniz yolu əlaqəsi Azərbaycan ərazisindən yaranabilir" - deyənlə başçısı, əslində Zəngəzur dəhlizinin yalnız iqtisadi əhəmiyyətindən deyil, siyasi missiyasından danışmaqla subliminal mesajlar da verib. Zəngəzur dəhlizinin Türk dünyası, region dövlətləri və qlobal güclər üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb etməsi, Ermənistanda bu dəhlizin açılmamasına çalışan bəzi qüvvələrin səylərinin boş və əbəs olduğunun göstəricisidir.

Ermənistanın bütün səylərinə baxmayaraq, imzaladığı 10 noyabr və 11 yanvar bəyannamələrinin tələblərinə yerinə yetirməkdən başqa çıxış yolu yoxdur.

Politoloq Oqtay Qasimov deyib ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması zəruri və realdır.

"Sovet hakimiyyəti qurulanda Zəngəzur Azərbaycandan alınaraq Ermənistanla verilib. Bu, faktiki olaraq, həm Azərbaycanı, həm də Türk dünyasını bölmək planı idi. 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra 10 noyabr anlaşmasına görə, bütün kommunikasiya xətləri açılmalıdır.

Belə ki, 10 noyabr anlaşmasında həm Laçın, həm də Mehri dəhlizi ilə bağlı müddəalar var. 11 yanvarda Moskvada keçirilən üçtərəfli görüşdə də məhz kommunikasiya xətlərinin açılması ilə bağlı razılaşma əldə olub. Hazırda yaradılan komissiya bu layihənin üzərində işləyir.

Zəngəzur dəhlizinin açılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu həm bölgədə sülhün davamlı olması baxımından çox əhəmiyyətlidir, həm də iqtisadi baxımdan vacibdir. Bu yalnız Azərbaycan və Türk dünyası üçün əhəmiyyətli deyil, eyni zamanda Rusiya ilə Ermənistan üçün də çox əhəmiyyətlidir. Rusiyanın Ermənistanla birbaşa yükdaşımaları reallaşır. Zəngəzur dəhlizinin açılması Türkiyənin Mərkəzi Asiyaya birbaşa yükdaşımalarını da təmin edəcək. Türkiyə artıq Gürcüstan və İran üzərindən Mərkəzi Asiyaya yük daşımağa məcbur olmayacaq.

Eyni zamanda məsafə və zaman baxımından da Zəngəzur dəhlizi yük daşıyan ölkələrə sərf edir. Zəngəzur dəhlizinin açılması Türkiyə və Azer-

Zəngəzur dəhlizinin açılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu həm bölgədə sülhün davamlı olması baxımından çox əhəmiyyətlidir, həm də iqtisadi baxımdan vacibdir. Bu yalnız Azərbaycan və Türk dünyası üçün əhəmiyyətli deyil, eyni zamanda Rusiya ilə Ermənistan üçün də çox əhəmiyyətlidir. Rusiyanın Ermənistanla birbaşa yükdaşımaları reallaşır. Zəngəzur dəhlizinin açılması Türkiyənin Mərkəzi Asiyaya birbaşa yükdaşımalarını da təmin edəcək. Türkiyə artıq Gürcüstan və İran üzərindən Mərkəzi Asiyaya yük daşımağa məcbur olmayacaq

baycan münasibətlərini, eləcə də Mərkəzi Asiyada yerləşən Türk dövlətləri ilə münasibətləri dərinləşdirəcək ki, bu gələcəkdə Türk dövlətlərinin daha da yaxınlaşmasına şərait yaradacaq. 11 yanvarda da ölkə başçılarının ərafından məhz Zəngəzur dəhlizinin açılmasının müzakirə olunması, onun əhəmiyyətindən xəbər verir.

Ermənistanda Zəngəzur dəhlizinin açılmasının əleyhinə olan kifayət qədər qüvvələr olsa da, hökumətin özü sözügedən dəhlizin açılmasında hələlik maraqlı görünür. Ermənistan hökuməti 44 günlük müharibənin nəticələrindən dərslər almayıb, kommuni-

kasiya xətlərinin açılması ilə bağlı hansısa tərziyə əl atsa, onun vəziyyəti daha da çətinləşəcək. Hesab edirik ki, bu dəhlizin açılması vacibdir, zəruridir və realdır".

Politoloq qeyd edib ki, Zəngəzur dəhlizinin açılmasında qlobal güclərin də marağı var və ona görə də Ermənistanın müqaviməti əhəmiyyətsizdir.

"Zəngəzur dəhlizinin açılması, təkcə Türk dövlətlərinin və Rusiyanın deyil, eləcə də qlobal güclərin marağındadır. Bu dəhlizin açılmasında həm də Çin maraqlıdır.

Çinin "Bir kəmərlər, bir yol" layihəsi var və bu layihəyə görə, Pekin-Lon-

don xətti birləşdirilməlidir. Bu xətt üzrə yükdaşımaların döviyyəsi dəfələrlə artmalıdır. Bu yükdaşımaların həcmi ilə bərabər, onun daşıma müddətinin azaldılması məsələsi də var. Həmin yüklər Zəngəzur dəhlizi üzərindən daşınacağı üçün, burada qlobal güclərin də marağı var. Ona görə də Ermənistanın burada müqavimət imkanı əhəmiyyətli deyil. Zəngəzur dəhlizinin açılmasında Türk dövlətlərinin, Rusiyanın, qonşu dövlətlərin və qlobal güclərin marağını nəzərə alsaq, bu dəhlizin açılmasının qarşısını almaq üçün Ermənistanın müqavimət imkanı yoxdur. Ən azından o baxımdan ki, Ermənistan rəhbərliyi 10 noyabr və 11 yanvar bəyannamələrinə imza atıb, öhdəlik götürüb".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev sədri olduğu Türk Şurasının mart ayının 31-də videokonfrans formatında keçirilən qeyri-formal sammitində ölkəmizin

müstəqillik tarixinin ən ağırlı problemi olan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində uzun illər rəsmi İrəvanın destruktiv siyasətinə görə irəliləyişin olmasından, Ermənistanın 30 ilə yaxın bir vaxtda beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini kobud şəkildə pozaraq Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasətini davam etdirməsindən, işğal olunmuş ərazilərdə etnik təmizləmə siyasəti apardığından, Azərbaycan xalqına məxsus tarixi-mədəni irs, İslam abidələri və məscidlərimizin dağıdılmasından, bir milyondan artıq soydaşımızın qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşməsindən danışmışdır.